

کتاب سرمایه

کتابخانه به عنوان یک نهاد اجتماعی

فناوری‌های اطلاعاتی پیشرفته، طبیعت فیزیکی جهانی که مادر آن زندگی می‌کیم را تغییر داده است، اصل دسترسی به اطلاعات به عنوان عنصر کلیدی در فرآیند پیشرفت جامعه مطرح است. نویسنده گاتی نظیر تافلر در کتاب موج سوم عقیده دارند که فناوری می‌تواند یک رابطه مثبت بین شهروندان و اداره‌کنندگان جامعه ایجاد کند.

اگر یک جامعه بخواهد پیشرفت کند، باید اطمینان یابد که پیشینه‌هایش حفظ می‌شود و دسترسی به اطلاعات این پیشینه‌ها برای همه شهروندان فراهم است. شهروندانی که منابع مورد نیاز برای توسعه مهارت‌های سواد اطلاعاتی را در اختیار دارند می‌توانند در فرآیند پیشرفت جامعه مشارکت کنند. مجموعه‌های کتابخانه‌ها حافظه جامعه را تشکیل می‌دهند. همان‌طور که بشر بدون حافظه قادر به ادامه حیات نیست جامعه بدون حافظه نیز نمی‌تواند به حیات خود ادامه دهد. شهروند آگاه و آموزش‌دیده پایه و اساس پیشرفت و توسعه کشور است.

کتابخانه سازمان اجتماعی است که ایده‌آل‌های اساسی جوامع در آن شکل می‌گیرد. کتابخانه مکانی است که مردم می‌توانند مسائل بحث‌انگیز، افکار مستقل، اندیشه‌های انتقادی و اطلاعات عمیق را در آن پیدا کنند. کتابخانه‌ها می‌توانند ما را در برابر سلطه نادانی که پاشه آشیل توسعه است حفظ کنند. کتابخانه‌ها نقش مهمی در آموزش مادام‌العمر دارند. کتابخانه‌ها با در اختیار گذاشتن و تهیه اطلاعات ثبت شده براساس نیازهای شهروندان آن‌ها را در رسیدن به دانایی کمک می‌کنند. همان‌گونه که جامعه از شهروندان آگاه سود می‌برد، شهروندانی که اطلاعات غلط دریافت می‌کنند به توسعه صدمه بزنند. بنابراین وظیفه کتابداران در انتخاب اطلاعات برای کتابخانه‌ها حساس است.

کتابخانه‌ها به عنوان سازمان اجتماعی و کتابداران به عنوان اداره‌کنندگان کتابخانه باید موارد ذیل را مورد توجه قرار دهند:

- ۱- تجدید نظر در رسالت و خط‌مشی‌های کتابخانه به طوری که کتابخانه برای توسعه کشور، منابع اطلاعات مناسب را فراهم کند.
 - ۲- در نظر گرفتن علائق کاربران در مجموعه سازی به ویژه در کتابخانه‌های عمومی چون کتابخانه‌ها مسؤول ارائه خدمات به شهروندان هستند باید کتاب‌های مورد علاقه طیف وسیعی از افراد جامعه را خریداری.
 - ۳- شرکت در برنامه‌های آموزشی و بازآموزی، زیرا کتابداران به عنوان متخصصینی که اطلاعات مدنی را فراهم می‌کنند و برنامه‌های نقد و بررسی را توسعه می‌دهند و نیز اطلاعات هدفمند در رابطه با یک موضوع بی‌طرفانه را اشاعه می‌دهند، باید همواره در حال آموزش و بازآموزی باشند.
 - ۴- مشارکت و همکاری با سازمان‌های ملی و محلی در راستای توسعه و پیشرفت جامعه.
 - ۵- آموزش به کاربران جهت استفاده مؤثرتر، مناسب‌تر و ایمن‌تر از فناوری‌های جدید به ویژه اینترنت به عنوان مثال آموزش خانواده‌ها و والدین در رابطه با چگونگی استفاده کودکان از اینترنت و برقراری پیوند به سایت‌های مناسب.
- کتابخانه‌ها و کتابداران باید شرایطی را برای شهروندان ایجاد کنند که بتوانند مهارت‌های اطلاع‌یابی و استفاده مؤثر از اطلاعات را بهبود بخشند. در پایان نیز ذکر این نکته خالی از لطف نخواهد بود که شهروندان آگاه جامعه توسعه یافته را می‌سازند و کتابخانه‌ها آزادی خواندن، دیدن، بیان و مشارکت را تضمین می‌کنند.

دکتر زهره عباسی، رئیس مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی